

Sygn. akt I UK 345/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania I. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do emerytury górniczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 stycznia 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 12 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania I. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R. – zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. – Ośrodek Zamiejscowy w R. z dnia 16 marca 2017 r., sygn. akt IX U (...), i oddalił

odwołanie I. S. od decyzji organu rentowego z dnia 10 czerwca 2016 r., w której ZUS odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do górniczej emerytury.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że I. S. , ur. 16 czerwca 1965 r., był zatrudniony: 1) w P. w R. na stanowiskach: - od 6 sierpnia 1990 r. do 17 lipca 1991 r. - stażysty pod ziemią, - od 18 lipca 1991 r. do 29 lutego 1992 r. - nadgórnika pod ziemią, - od 1 marca 1992 r. do 30 kwietnia 1992 r. - sztygara zmianowego górniczego pod ziemią; 2) w KWK „C.” na stanowiskach: - od 4 maja 1992 r. do 30 czerwca 1994 r. - asystenta technicznego pod ziemią, - od 1 lipca 1994 r. do 30 czerwca 1995 r. - starszego specjalisty pod ziemią, - od 1 lipca 1995 r. do 31 stycznia 1997 r. - inspektora pod ziemią, - od 1 lutego 1997 r. do 28 lutego 1998 r. - inżyniera do spraw technicznych dołu i rozwoju kopalni pod ziemią - zastępcy kierownika działu pod ziemią, - od 1 marca 1998 r. do 30 czerwca 2001 r. - inżyniera do spraw technicznych w dziale przygotowania produkcji i rozwoju kopalni - zastępcy głównego inżyniera kierownika działu przygotowania produkcji rozwoju i projektowania procesów likwidacyjnych zakładu górniczego pod ziemią; 3) w R. S.A. na stanowiskach: - od 1 lipca 2001 r. do 31 sierpnia 2001 r. - zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji pod ziemią, - od 1 września 2001 r. do 30 stycznia 2003 r. - zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji i inwestycji pod ziemią; 4) w P. S.A. Oddział KWK „C.” na stanowiskach: - od 31 stycznia 2003 r. do 15 czerwca 2003 r. - starszego inspektora do spraw przygotowania produkcji, rozwoju i projektowania procesów likwidacji zakładu górniczego pod ziemią, - od 16 czerwca 2003 r. do 30 kwietnia 2007 r. - głównego inżyniera technologii górniczej pod ziemią - pełnomocnika dyrektora do spraw zarządzania bezpieczeństwem pod ziemią; 5) w Centrum Wydobywczym „P.” od 1 maja 2007 r. do 31 marca 2012 r. na stanowisku kierownika zespołu planowania produkcji pod ziemią; 6) w Kompanii Węglowej KWK „C.” na stanowiskach: - od 1 kwietnia 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. - inżyniera nadzoru inwestycji dołowych - zastępcy kierownika działu przygotowania produkcji pod ziemią, - od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2016 r. - kierownika działu inwestycji i przygotowania produkcji - głównego inżyniera pod ziemią; 7) w P. Oddział KWK „C.” od 1 lipca 2016 r. na stanowisku - nadsztygara nadzoru inwestycji dołowych pod ziemią.

Sąd Apelacyjny – dzielając co do zasady ustalenia faktyczne zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji – przywołał regulacje określone w art. 50a ust. 1 i ust. 2, art. 50b oraz art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.; dalej również jako: ustawa emerytalna) oraz uznał, że stanowiska dozoru ruchu i kierownictwa ruchu kopalń określają załączniki do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, w kopalniach siarki i węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. W załączniku nr 1 do zarządzenia zawarty jest wykaz stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu podziemnych zakładów górniczych, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Organ rentowy uznał, że do dnia 30 kwietnia 2016 r. ubezpieczony ma 12 lat, 7 miesięcy i 12 dni pracy górniczej. Istota sporu sprowadzała się do oceny, czy ubezpieczony posiada 25 lat pracy górniczej (łącznie z okresami pracy równorzędnej), a w szczególności, czy w okresach nieuwzględnionych przez ZUS, w których I.S. nie posiadał co najmniej połowy zjazdów pod ziemią w miesiącu, wykonywał pracę górniczą w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej.

Według Sądu Apelacyjnego w czasie zatrudnienia w KWK „C.” ubezpieczony wykonywał pracę na stanowiskach kierownictwa ruchu zakładu, bądź wyższego dozoru ruchu zakładu górniczego wymienionych w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, w kopalniach siarki i węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Dotyczy to w szczególności pracy na stanowiskach: starszego specjalisty pod ziemią, inspektora pod ziemią, inżyniera do spraw technicznych dołu i rozwoju kopalni, inżyniera do spraw technicznych w dziale przygotowania produkcji i rozwoju kopalń, zastępcy głównego inżyniera - kierownika działu przygotowania produkcji i projektowania procesów likwidacji zakładu górniczego pod ziemią (w okresie od 1 lipca 1994 r. do 30 czerwca 2001 r.), starszego inspektora do spraw przygotowania produkcji, rozwoju i projektowania procesów likwidacji zakładów górniczych pod ziemią, głównego inżyniera technologii górniczej pod ziemią - pełnomocnika

dyrektora do spraw zarządzania bezpieczeństwem pod ziemią (od 31 stycznia 2003 r. do 30 kwietnia 2007 r.), inżyniera nadzoru inwestycji dołowych - zastępcy kierownika działu inwestycji i przygotowania produkcji (od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2016 r.). Praca na tych stanowiskach, przy uwzględnieniu posiadanych przez I.S. zatwierdzeń urzędu górniczego oraz zakresów obowiązków, odpowiadała pracy na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, w kopalniach siarki i węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Okres wykonywania pracy na stanowiskach wymienionych w załącznikach do wskazanego zarządzenia, wydanego zgodnie z delegacją ustawową, stanowi pracę górniczą określoną w art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej bez względu na to, czy w każdym miesiącu ilość zjazdów pod ziemię stanowiła połowę dniówek roboczych w miesiącu. Praca na stanowiskach określonych w załącznikach do tego zarządzenia, aby mogła być uznana za pracę górniczą w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy musi łączyć się ze zjazdami pod ziemię, przy czym ich ilość wynika z zarządzeń dyrektora kopalni, zakresu obowiązków, czy innych wewnętrznych uregulowań. Wykazanie zjazdów pod ziemię w ilości tak określonej pozwala na uznanie danego okresu (miesiąca) za pracę górniczą.

Według Sądu drugiej instancji zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miała kwalifikacja okresów zatrudnienia I. S. w Biurze Zarządu R. S.A. od 1 lipca 2001 r. do 30 stycznia 2003 r. na stanowiskach: zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji pod ziemią i zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji i inwestycji pod ziemią oraz w Centrum Wydobywczym „P.” od 1 maja 2007 r. do 31 marca 2012 r. na stanowisku kierownika zespołu planowania produkcji pod ziemią. W celu wyjaśnienia charakteru pracy ubezpieczonego w tych okresach Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dopuszczając dowód z zarządzenia Prezesa Zarządu K. S.A. z 26 marca 2007 r. w sprawie organizacji, częstotliwości, sposobu dokumentowania zjazdów dołowych osób kierownictwa, dozoru wyższego i funkcyjnego zatrudnionych w ruchu zakładu górniczego kopalń i zakładów górniczych - centrach wydobywczych K. S.A., zarządzenia dyrektora Centrum Wydobywczego „P.” z 18

maja 2007 r. w sprawie osób upoważnionych do zjazdów w kopalniach zgrupowanych w Centrum Wydobywczym „P.” oraz schematu organizacyjnego Centrum Wydobywczego „P.” i zakresu działania jego komórek organizacyjnych. Zdaniem Sądu drugiej instancji wskazane okresy nie stanowią pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej – w obu zakładach pracy ubezpieczony nie miał określonej ilości zjazdów. Z pisma S. S.A. Oddziału w D. z 27 września 2017 r. wynika, że brak jest zarządzeń określających wymaganą liczbę zjazdów w dziale przygotowania produkcji i inwestycji pod ziemią w Biurze Zarządu R. S.A. Z kolei w Centrum Wydobywczym „P.” ilość zjazdów dołowych była uzależniona od bieżących potrzeb (§ 4 zarządzenia Prezesa Zarządu K. S.A. z 26 marca 2007 r.). Ubezpieczony nie przedstawił jakiegokolwiek wykazu zjazdów w obu wskazanych okresach. Już choćby z tego względu nie można w odniesieniu do jego zatrudniania w tych zakładach pracy, zastosować zasad uwzględnienia okresów pracy w nich do pracy górniczej, tak jak w wypadku zatrudnienia w KWK „C.”. Niezależnie od powyższych rozważań stwierdzić należy, że praca I. S. w Biurze Zarządu R. S.A. odpowiadała pracy równorzędnej z pracą górniczą określonej w obowiązującym do 31 grudnia 2006 r. art. 36 ust. 3 pkt 2 lit. a ustawy emerytalnej. Potwierdza to treść pisma z dnia 30 stycznia 2004 r. Spółki do Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w K. oraz zaświadczenie Spółki z 30 stycznia 2003 r. Tak samo należy zakwalifikować okres zatrudnienia ubezpieczonego w Centrum Wydobywczym „P.” (jako pracę równorzędną z pracą górniczą w dawnym stanie prawnym). Zakres obowiązków I. S. na stanowisku kierownika zespołu planowania produkcji pod ziemią nie odpowiadał zakresowi obowiązków w KWK „C.” na stanowisku kierownika działu przygotowania produkcji, inwestycji pod ziemią oraz projektowania procesów likwidacji i rozwoju. Nieuwzględnienie tych okresów do pracy górniczej (w sumie 6 lat i 6 miesięcy) powoduje, że ubezpieczony nie posiada wymaganych 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, a tym samym nie spełnia warunków do przyznania górniczej emerytury.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W skardze – opartej na pierwszej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) – zarzucono:

„a) błędną wykładnię art. 50a ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez przyjęcie, że okresy zatrudnienia ubezpieczonego w Biurze Zarządu R. S.A. od 01.07.2001 r. do 30.01.2003 r. na stanowiskach zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji pod ziemią i zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji i inwestycji pod ziemią, a także w Centrum Wydobywczym „P.” na stanowisku kierownika zespołu planowania produkcji pod ziemią nie mogą być uznane za okresy pracy górniczej w rozumieniu powołanego wyżej przepisu, jako że ubezpieczony nie wykazał, aby w tych okresach wykonywał zjazdy pod ziemię, a jest to w ocenie Sądu konieczne mimo, iż przywołane przez Sąd regulacje wewnętrzne konieczności takiej nie przewidują przez brak takiego wymogu (R. S.A.) albo przez uzależnienie takiej konieczności od bieżących potrzeb (Centrum Wydobywania „P.”) i to w sytuacji, gdy Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu nr 9 z dnia 13 grudnia 1994 r. wymogu takiego również nie przewiduje, zaś wskazane wyżej stanowiska prawie literalnie, a w szczególności zakresem związanych z nimi obowiązków odpowiadają wskazanemu w załączniku nr 1 powołanego zarządzenia stanowisku kierownika działu ruchu zakładu górniczego w zakresie przygotowania produkcji rozwoju i projektowania procesów likwidacji;

b) niezastosowanie art. 36 ust. 3 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2006 r. do oceny zatrudnienia ubezpieczonego w R. S.A. w okresie od 1 lipca 2001 r. do 30 stycznia 2003 r. w sytuacji, gdy w okresie tym były spełnione wymagania co do uznania go za okres pracy równorzędnej z pracą górniczą, a co sam Sąd II instancji przywołuje w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku”.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Apelacyjnemu w (...) przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego jako części kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. konieczne jest przytoczenie podstawy kasacyjnej i jej uzasadnienie. Wymaganie to oznacza konieczność wskazania w

skardze kasacyjnej konkretnego naruszonego przepisu prawa lub konkretnych naruszonych przepisów prawa i uzasadnienia, w czym przejawia się jego lub ich naruszenie. W braku powołania naruszenia konkretnego przepisu prawa jako podstawy kasacyjnej Sąd Najwyższy - będąc związany podstawami kasacyjnymi powołanymi w skardze kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.) - nie powinien brać go pod rozwagę z urzędu, z wyjątkiem naruszenia, które skutkowało nieważnością postępowania (art. 398¹³ § 1 zdanie drugie k.p.c.). Dotyczy to także takiej sytuacji, w której w uzasadnieniu skargi kasacyjnej skarżący wskazywał na błędność oceny prawnej, ale nie powołał w ramach zarzutów danego konkretnego naruszonego przepisu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2019 r., IV CSK 539/17, LEX nr 2618484). W sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych możliwe jest jednak rozważanie skargi kasacyjnej również w aspekcie usprawiedliwionego interesu pracownika lub ubezpieczonego, a także interesów państwowego funduszu w kontekście potencjalnego pobierania z niego świadczeń nawet przez kilkadziesiąt lat.

W tym względzie należy wskazać, że skarga kasacyjna nie jest uzasadniona w aspekcie merytorycznym; zawiera również wadliwości formalne.

Skarga kasacyjna nie zawiera zarzutu naruszenia prawa procesowego, dlatego przy jej ocenie należało oprzeć się na ustaleniach zaskarżonego wyroku, z których wynika, że przedmiotem kontrowersji była kwalifikacja okresów zatrudnienia I. S. w Biurze Zarządu R. S.A. od 1 lipca 2001 r. do 30 stycznia 2003 r. na stanowiskach: zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji pod ziemią i zastępcy dyrektora - kierownika działu przygotowania produkcji i inwestycji pod ziemią oraz w Centrum Wydobywczym „P.” od 1 maja 2007 r. do 31 marca 2012 r. na stanowisku kierownika zespołu planowania produkcji pod ziemią. Nieuwzględnienie tych okresów do pracy górniczej (w sumie 6 lat i 6 miesięcy) powoduje, że ubezpieczony nie posiada wymaganych 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, a tym samym nie spełnia warunków do przyznania górniczej emerytury.

W decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 czerwca 2016 r., po stwierdzeniu, że na dzień 1 maja 2016 r. udowodnił tylko 11 lat 4 miesiące i 13 dni pracy górniczej, zamiast wymaganych 25 lat, odmówiono wnioskodawcy prawa do

emerytury górniczej na podstawie art. 50a ust. 2 ustawy emerytalnej. Subsumcja ustaleń faktycznych pod art. 50a ust. 2 ustawy emerytalnej stała się przedmiotem rozstrzygnięcia zaskarżonego wyroku. Pełnomocnik I. S. w podstawie materialnej skargi kasacyjnej nie zawarł jednak zarzutu naruszenia tego przepisu. Wskazany w skardze kasacyjnej art. 50a ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej nie istnieje (art. 5a ma tylko 3 punkty).

I.S., ur. 16 czerwca 1965 r., w dniu 1 maja 2016 r. miał ukończone 51 lat. Zgodnie z art. 50a ust. 2 wiek emerytalny wymagany od pracowników - mężczyzn mających co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

Przedmiotem sporu, wynikającym z cytowanej decyzji organu rentowego, było ustalenie, czy wnioskodawca spełnił oba warunki nabycia emerytury górniczej – czy miał co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej oraz co najmniej 15 lat pracy górniczej. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że skarżący nie spełnił wszystkich warunków przyznania emerytury górniczej. W celu właściwej subsumpcji należy przypomnieć, że w myśl art. 50b ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

W przypadku wykonywania pracy o charakterze mieszanym (tj. pod ziemią i na powierzchni) praca ta stanowi pracę górniczą, jeżeli jest wykonywana pod ziemią co najmniej przez połowę dniówek roboczych w miesiącu, obliczanych w stosunku do czasu pracy obowiązującego w myśl zasad Kodeksu pracy w danym zawodzie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 maja 1989 r., II URN 34/89, PiZS 1989, nr 10; z dnia 3 marca 2011 r., II UK 297/10, LEX nr 817534 i z dnia 8 maja 2012 r., I UK 401/11, LEX nr 1214547).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2018 r., II UK 120/17, LEX nr 2549299, stwierdzono, że ustalając ogólne zasady nabywania prawa do górniczej emerytury ustawodawca z jednej strony uznał, że dla zaliczenia pracy górniczej do

okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy, z drugiej natomiast - uznał za pracę górniczą na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu z 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8) stanowiskach pracy, zaś dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą. W wyroku tym potwierdzono słuszność poglądu zawartego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 1989 r., II URN 34/89 (PiZS 1989 Nr 10, poz. 68), w którym przesądzono, że w przypadku wykonywania pracy o charakterze mieszanym (tj. pod ziemią i na powierzchni) praca ta stanowi pracę górniczą, jeżeli jest wykonywana pod ziemią co najmniej przez połowę dniówek roboczych w miesiącu, obliczanych w stosunku do czasu pracy obowiązującego w myśl zasad Kodeksu pracy w danym zawodzie.

Sąd Najwyższy rozpoznający aktualną skargę kasacyjną, zaaprobował tę utrwaloną linię orzeczniczą i uznał, że wnioskodawca zatrudniony w spornym okresie na stanowiskach kierowniczych w kopalniach może być zaliczony do pracowników wykonujących pracę o charakterze mieszanym (tj. pod ziemią i na powierzchni), która mogłaby być zakwalifikowana jako praca górnicza, gdyby wnioskodawca udowodnił, że była ona wykonywana pod ziemią co najmniej przez połowę dniówek roboczych w miesiącu. Z ustaleń zaskarżonego wyroku, niekwestionowanych w skardze kasacyjnej, wynika, że okoliczności tej ubezpieczony nie udowodnił.

Wymieniony w zarzutach skargi kasacyjnej art. 36 ust. 3 pkt 2 ustawy emerytalnej stanowił, że za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa: a) w administracji kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w ust. 1 pkt 1-4 oraz w zarządach spółek węglowych, byłych gwarectwach, zrzeszeniach i zjednoczeniach tych kopalń i przedsiębiorstw, b) w

urzędach górniczych, c) na stanowiskach nauczycieli w górniczych szkołach zawodowych i technikach, d) w urzędach naczelnych i centralnych organów administracji państwowej oraz w urzędach terenowych organów administracji, będących organami założycielskimi kopalń i przedsiębiorstw określonych w ust. 1 pkt 1-4, a także w jednostkach podległych tym organom, jeżeli jednostki te działają w zakresie przemysłów określonych w ust. 1 pkt 1-4, pod warunkiem uprzedniego przepracowania w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4 co najmniej 5 lat pod ziemią, na odkrywce w kopalniach siarki lub węgla brunatnego, a także w kopalniach otworowych siarki albo na stanowiskach dozoru lub kierownictwa ruchu.

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 ze zm.) z dniem 1 stycznia 2007 r. uchyliła ten artykuł, równocześnie dodając po art. 50 nowy rozdział 3a „Emerytury górnicze”. Z mocy art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy - Karta Nauczyciela, w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 listopada 2007 r., nadanym ustawą o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 191, poz. 1369) - osobom, które do dnia 31 grudnia 2008 r. spełniły warunki do emerytury górniczej określone w art. 34 lub w art. 48-49 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2006 r., przysługuje górnicza emerytura na warunkach określonych w tych przepisach.

Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca nie spełnił tych warunków do dnia 31 grudnia 2008 r. Niespornie, w okresie obowiązywania tych przepisów wnioskodawca nie miał ukończonych 55 lat. Ustawodawca korzystając z możliwości dostosowania sytuacji przyszłych emerytów do nowej sytuacji demograficznej i ekonomicznej, zmienił warunki nabywania prawa do emerytury górniczej, w tym cytowane w skardze kasacyjnej unormowanie. Obecnie kwestię tę reguluje, nie wskazany w zarzutach skargi kasacyjnej, art. 50c ust. 2 ustawy emerytalnej, który stanowi, że za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się: 1) zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie

górnictwa w urzędach górniczych, jeżeli zatrudnienie jest związane z wykonywaniem czynności inspekcyjno-technicznych w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4, pod warunkiem uprzedniego przepracowania w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4 co najmniej 10 lat pod ziemią, na odkrywce w kopalniach siarki lub węgla brunatnego, a także w kopalniach otworowych siarki albo na stanowiskach dozoru lub kierownictwa ruchu;

2) zatrudnienie przy innych pracach, nie dłuższe niż 5 lat, do których pracownicy wykonujący prace określone w ust. 1 i w pkt 1 i 2 przeszli w związku z likwidacją kopalni, zakładu górniczego, przedsiębiorstwa lub innego podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-4. Art. 50c ust. 3 precyzuje, że za pracowników zatrudnionych na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa w jednostkach organizacyjnych określonych w ust. 2 pkt 1 uważa się osoby, które posiadają tytuł inżyniera lub technika i są zatrudnione zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami w zakresie górnictwa.

W ocenie Sądu Najwyższego, doszło do istotnej zmiany warunków nabywania prawa do emerytury w kwestii pracy równorzędnej, jednak nowe regulacje nie były przedmiotem oceny konstytucyjnej i Trybunał Konstytucyjny nie uznał ich za wadliwe w tym aspekcie. Również skarga kasacyjna wnioskodawcy nie stawia zarzutu niezgodności aktualnych unormowań z normami konstytucyjnymi.

Również wykładnia historyczna art. 50a ust. 2 w związku z art. 50b ustawy emerytalnej potwierdza, że w przypadku osób zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych w kopalniach, konieczne były zjazdy pod ziemię w celu zaliczenia takiej pracy do pracy górniczej. Załącznik nr 4 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8) – wykaz stanowisk dozoru ruchu i kierownictwa ruchu kopalń, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz.U. z 1995 r. Nr 30, poz. 154) w punkcie 7 stanowił, że przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią zalicza się w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy na obszarze Państwa

Polskiego - innym pracownikom dozoru ruchu i kierownictwa ruchu kopalń, jeżeli przepracowali w danym miesiącu co najmniej połowę dniówek roboczych pod ziemią.

Mając na względzie powyższe, z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.